Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija
Slovenska cesta 56, 1000 Ljubljana
www.noexcuse.si

Pusti odtis za boljši svet, brez izgovora.

SKRITI NAKUPI - PRILOŽNOST ZA SODELOVANJE

Kaj so Skriti nakupi?
SKRITI NAKUPI ali MYSTERY SHOPPING je raziskava, ki jo Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija izvaja že več let. Namen nakupov je opraviti terensko raziskavo v sodelovanju s Tržnim inšpektoratom Republike Slovenije, s katero preverjamo izvajanje prepovedi prodaje tobačnih (1. odstavek 30. člena in 15. odstavek 41. člena ZOUTPI) in alkoholnih izdelkov (1. odstavek 7. člena in 11. odstavek 15. člena ZOPA) mladoletnim osebam.

V preteklosti smo izvedli že sedem krogov skritih nakupov in ugotovili smo, da je tak način nadzora prodaje tobačnih in alkoholnih izdelkov **zelo učinkovit**, saj se po intervencijah z inšpektorjem zmanjša verjetnost, da bo prodajalec_ka prodal_a tobačne ali alkoholne izdelke mladoletni osebi.

Mladoletni so v raziskavo vključeni tako, da opravijo nakupe tobačnih ali alkoholnih izdelkov po različnih krajih v Sloveniji. Pri nakupu imajo ob sebi polnoletnega spremljevalca (mladinskega delavca) in tržnega inšpektorja, ki spremlja potek skritega nakupa. V izvedbe skritih nakupov smo dodali nakupe novih tobačnih izdelkov, povezanih z elektronskimi cigaretami in snusom.

Za pomoč pri izvedbi raziskave **iščemo zainteresirane mlade (rojene po 1. 8. 2009)**, ki bi postali člani ekipe skritih kupcev za terensko raziskavo v letu 2027. Nakupi bodo potekali od januarja do marca 2027.

Zakaj izvajamo skrito nakupovanje?
Določene droge (tobak in alkohol) so v Sloveniji relativno prepovedane. To pomeni, da je njihova prodaja prepovedana določenim skupinam ljudi: mladoletnim; osebam, za katere se upravičeno predvideva, da bodo izdelke posredovali mladoletnim; opitim osebam (alkohol) itd.

Razlog prepovedi prodaje mladoletnim je, ker se v tem času možgani najbolj intenzivno razvijajo in obstaja večja verjetnost za trajne posledice in razvoj odvisnosti. Omejevanje prodaje velja za enega najbolj učinkovitih javnozdravstvenih ukrepov, ki preprečuje škodo, a le ko se dosledno izvaja. Naše dosedanje izkušnje kažejo, da se prodajalci redko držijo zakonodaje, saj so bili v preteklosti naši nakupi mladoletnih oseb v več kot 80% »uspešni«, tako pri alkoholu kot tudi pri tobaku. Z vsakim letom se ta odstotek znižuje, k čemur pripisujemo tudi pomembnost izvajanja raziskave. Podatki iz leta 2026 so pokazali, da so bili naši nakupi mladoletnih oseb v 48% za alkohol in 30% za tobak »uspešni«, torej je bil izdelek prodan mladoletni osebi.

Pusti odtis za boljši svet, brez izgovora.

Skrito nakupovanje je metoda, ki nam omogoča pridobivanje podatkov kršitev zakona, ki jih lahko izkoristimo v zagovorniške namene in v manjši meri za kaznovanje kršilcev. Poleg denarne kazni prodajalci, ki kršijo zakon, izgubili tudi dovoljenje za prodajo tobačnih izdelkov. Skrito nakupovanje je opredeljeno v 15. odstavku 41. člena Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov (ZOUTPI) kot možno preverjanje skladnosti z zakonodajo.

Kaj nudimo ob vključitvi v raziskavo?
Ker se zavedamo, da je skrito nakupovanje za mladoletne osebe lahko stresno in čustveno zahtevno, v Brez izgovora poskrbimo za usposabljanje mladoletnih oseb in pripravo na izvedbo raziskave. Hkrati mlado osebo tekom celotne izvedbe spremlja usposobljen mladinski delavec. Po izvedbi mladim nudimo podporo in pomoč, če to potrebujejo. Zaradi zaščite mladoletnih oseb zahtevamo tudi soglasje skrbnikov, ki ga podpišejo pred vključitvijo v sam projekt. Kot udeleženci ene od aktivnosti Brez izgovora imajo mladi in vključene šole tudi spodaj navedene priložnosti.

DODATNE PRILOŽNOSTI ZA MLADE OB VKLJUČITVI V RAZISKAVO:
- Priložnosti za sodelovanje v mednarodnih projektih (Erasmus+), v različnih evropskih državah, kjer je nosilec Brez izgovora ali drugi partnerji,
- Priložnost za vključitev v organizacijo Brez izgovora kot član, udeleženec ali prostovoljec,
- Certifikat o sodelovanju,
- Podpis za opravljene OIV (na željo udeleženca).

V PRIMERU, DA SE VSAJ EN VAŠ DIJAK_INJA ODLOČI ZA SODELOVANJE, ŠOLA PREJME:
- 3 brezplačne ure delavnic za dijake, starše in/ali strokovni kolektiv šole, izvedene v enem letu po vključitvi v raziskavo.

Prijave
DIJAKI se k sodelovanju v raziskavi PRIJAVIJO TUKAJ. Prijave so odprte **do 31. 12. 2026.**

Po prijavah bodo prijavljeni dijaki povabljeni na **Zoom srečanje:**
- **spletno srečanje** z namenom spoznavanja med seboj in spoznavanja osnov izvedbe raziskave, ki bo izvedeno v sredo, **2. 12. 2026 ob 18.00** prek aplikacije Zoom.

V primeru vprašanj lahko kontaktirate koordinatorko Mladinske zveze Brez izgovora Karin Križman na telefonsko številko 040 516 665 ali na e-mail naslov karin.krizman@noexcuse.si.

Spodaj vam pošiljamo tudi vabilo, ki ga lahko razširite med vašimi dijaki.

Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija
Slovenska cesta 56, 1000 Ljubljana
www.noexcuse.si

Pusti odtis za boljši svet,
brez izgovora.

Živjo!

V Mladinski zvezi Brez izgovora potrebujemo tvojo pomoč! Iščemo namreč **ekipo mladih, ki so mlajši od 17,5 let oziroma so rojeni po 1. 8. 2009**, in bi bili pripravljeni sodelovati v izvedbi skritih nakupov alkoholnih in tobačnih izdelkov ter novih tobačnih in nikotinskih izdelkov (npr. elektronske cigarete, snus).

Tvoja naloga bo, da skupaj z mladinskim delavcem iz naše organizacije in z inšpektorjem s Tržnega inšpektorata Republike Slovenije v različnih trgovinah poskusiš opraviti nakup različnih tobačnih ali alkoholnih izdelkov (npr. pločevinke piva, škatlice cigaret ali elektronske cigarete ter manjšega prigrizka). Tobačnih in alkoholnih izdelkov ne boste obdržali, prigrizki pa ostanejo za vas.

Skrito nakupovanje izvajamo, ker so določene droge (tobak in alkohol) v Sloveniji relativno prepovedane. To pomeni, da je njihova prodaja prepovedana določenim skupinam ljudi: mladoletnim, osebam, za katere se upravičeno predvideva, da bodo izdelke posredovali mladoletnim, opitim osebam (alkohol) itd. Razlog prepovedi prodaje mladoletnim je zaščita zdravja in dobrobiti mladoletnih oseb - v tem času se možgani najbolj intenzivno razvijajo in obstaja večja verjetnost za trajne posledice in razvoj odvisnosti. Omejevanje prodaje velja za enega najbolj učinkovitih javnozdravstvenih ukrepov, ki preprečuje škodo, a le ko se dosledno izvaja. Naše dosedanje izkušnje kažejo, da se prodajalci redko držijo zakonodaje, saj so bili naši nakupi mladoletnih oseb v 48% za alkohol in 30% za tobak »uspešni«, torej je bil izdelek prodan mladoletni osebi.

Ker se zavedamo, da je skrito nakupovanje zate lahko stresno in čustveno zahtevno, v Brez izgovora poskrbimo za njihovo usposabljanje in pripravo na izvedbo raziskave. Po izvedbi mladim nudimo podporo in pomoč, če to potrebujejo. Zaradi zaščite mladoletnih oseb zahtevamo tudi soglasje skrbnikov, ki ga podpišejo pred vključitvijo v sam projekt.

Sodelovanje v raziskavi je brezplačno, ob tem pa prejmeš še nekaj drugih ugodnosti:

- priložnosti za sodelovanje v mednarodnih projektih (Erasmus+), kot je npr. Pact4EU, Art and Mental health, My revolution;
- v primeru včlanitve v organizacijo Brez izgovora 75% popusta pri prvi članarini;
- certifikat o sodelovanju;
- podpis za OIV (na željo).

Nakupi bodo potekali od januarja do marca 2027, v primeru odsotnosti pri pouku (ob dogovoru s starši ter šolo) pa prejmeš ustrezno opravičilo.

Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija
Slovenska cesta 56, 1000 Ljubljana
www.noexcuse.si

Pusti odtis za boljši svet, brez izgovora.

Za sodelovanje v raziskavi izpolni prijavnico, ki jo najdeš TUKAJ. Po prijavah te bomo prosili tudi za udeležbo na:

- **(obveznem) spletnem srečanju** z namenom spoznavanja med seboj in spoznavanja osnov za izvedbo skritih nakupov, ki bo izvedeno v sredo, **2. 12. 2026 ob 18.00** prek aplikacije Zoom.
- *V kolikor se prijaviš po tem datumu, bomo organizirali še eno usposabljanje.*

Za sodelovanje je potrebno **soglasje staršev oz. skrbnikov**, ki ga podpišejo pred vključitvijo v projekt.

Pozitiven vpliv na družbo: Izkušnja skritega nakupovanja je lahko zelo pozitivna tako zate, kot tudi za družbo, predvsem v smislu pozitivnega vpliva na zdravje in preprečevanja tveganja in negativnega vpliva na družbo. Iz nje se lahko vsi veliko naučimo in to znanje uporabimo za zagotavljanje boljšega počutja in zdravja vseh nas.

V primeru kakršnegakoli vprašanja lahko kontaktiraš koordinatorko Mladinske zveze Brez izgovora Karin Križman na telefonsko številko 040 516 665 ali na e-mail naslov karin.krizman@noexcuse.si.